

Istungidokument

A9-0172/2023

2.5.2023

RAPORT

komisjoni Serbiat käsitleva 2022. aasta aruande kohta
(2022/2204(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Vladimír Bilčík

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	26
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	27

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni Serbiat käsitleva 2022. aasta aruande kohta (2022/2204(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Serbia Vabariigi vahel sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut¹, mis jõustus 1. septembril 2013,
- võttes arvesse Serbia poolt 19. detsembril 2009. aastal esitatud ELi liikmeks astumise avaldust,
- võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2011. aasta arvamust Serbia ELi liikmeks saamise avalduse kohta (COM(2011)0668), Euroopa Ülemkogu 1. märtsi 2012. aasta otsust anda Serbiale kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 27.–28. juuni 2013. aasta otsust alustada Serbiaga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,
- võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessaloníkis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,
- võttes arvesse 17. mai 2019. aasta ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumise Sofia deklaratsiooni,
- võttes arvesse 6. mail 2020. aastal toimunud ELi ja Lääne-Balkani riikide tippkohtumisel vastu võetud Zagrebi deklaratsiooni,
- võttes arvesse 6. detsembri 2022. aasta ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel vastu võetud Tirana deklaratsiooni,
- võttes arvesse 28. augustil 2014. aastal algatatud Berliini protsessi ja 5. juulil 2021. aastal toimuvat kaheksandat Berliini protsessi tippkohtumist,
- võttes arvesse 10. novembril 2020. aastal Sofias toimunud tippkohtumist, sealhulgas deklaratsiooni piirkondliku ühise turu kohta ja deklaratsiooni Lääne-Balkani rohelise tegevuskava kohta,
- võttes arvesse 20. juuli 2006. aasta energiaühenduse asutamislepingut² ja nõukogu 29. mai 2006. aasta otsust energiaühenduse lepingu sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse poolt³,
- võttes arvesse deklaratsiooni energiajulgeoleku ja rohepöörde kohta Lääne-Balkani riikides ning lepinguid liikumisvabaduse ning kutse- ja kõrghariduskvalifikatsioonide

¹ [ELT L 278, 18.10.2013, lk 16.](#)

² [ELT L 198, 20.7.2006, lk 18.](#)

³ [ELT L 198, 20.7.2006, lk 15.](#)

tunnustamise kohta, mis võeti vastu Lääne-Balkani riikide Berliini protsessi tippkohtumisel 3. novembril 2022,

- võttes arvesse ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni konventsiooni keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise kohta, mis võeti vastu 25. juunil 1998. aastal protsessi „Keskkond Euroopa jaoks“ neljandal ministrite konverentsil ning mille Euroopa Ühendus ratifitseeris 17. veebruaril 2005. aastal ja Serbia Vabariik 31. juulil 2009. aastal,
 - võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 26. juuli 2022. aasta resolutsiooni inimõiguse kohta puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale,
 - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 10. juuni 1999. aasta resolutsiooni 1244 (1999), Rahvusvahelise Kohtu 22. juuli 2010. aasta nõuandvat arvamust, mis käsitleb Kosovo iseseisvuse ühepoolse väljakuulutamise kooskõla rahvusvahelise õigusega, ning ÜRO Peaassamblee 9. septembri 2010. aasta resolutsiooni 64/298, milles võeti teadmiseks Rahvusvahelise Kohtu arvamus ning tunnustati ELi valmisolekut hõlbustada Serbia ja Kosovo dialoogi,
 - võttes arvesse 19. aprilli 2013. aasta esimest kokkulepet põhimõtete kohta, millega reguleeritakse suhete normaliseerimist Serbia ja Kosovo valitsuste vahel, ja 25. augusti 2015. aasta kokkuleppeid ning käimasolevat ELi vahendusel toimuvat dialoogi suhete normaliseerimiseks,
 - võttes arvesse 27. augustil 2022. aastal Serbia ja Kosovo valitsuste vahel sõlmitud vaba liikumise lepingut ning 23. novembri 2022. aasta lepingut numbrimärkide kohta ning 21. juunil 2022. aastal ELi vahendusel toimunud dialoogi raames sõlmitud energiakokkulepete rakendamise tegevuskava,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 9. veebruari 2023. aasta järeldusi ELi toetatud Belgradi ja Priština vahelise dialoogi kohta,
- võttes arvesse komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatist „Ühinemisprotsessi tõhustamine – Lääne-Balkani riikide usutavad väljavaated saada ELi liikmeks“ (COM(2020)0057),
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)⁴,
 - võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641) ja komisjoni talituste 6. oktoobri 2020. aasta töödokumenti „Guidelines for the Implementation of the Green Agenda for the Western Balkans“ (Suunised Lääne-Balkani rohelise tegevuskava rakendamiseks) (SWD(2020)0223),
 - võttes arvesse komisjoni 22. aprilli 2022. aasta hinnangut Serbia 2021.–2023. aasta majandusreformide programmile (SWD(2021)0096) ning ELi, Lääne-Balkani riikide ja

⁴ [ELT L 330, 20.9.2021, lk 1.](#)

Türgi vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi ühiseid järeldusi, mille nõukogu võttis vastu 24. mail 2022,

- võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2022. aasta teatist „2022. aasta teatis ELi laienemisstrateegia kohta“ (COM(2022)0528) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2022. aasta aruannet Serbia kohta (SWD(2022)0338),
- võttes arvesse komisjoni 29. aprilli 2020. aasta teatist „Lääne-Balkani riikide toetamine COVID-19 puhanguga võitlemisel ja pandeemiajärgsel taastumisel“ (COM(2020)0315),
- võttes arvesse 22. juunil ja 14. detsembril 2021. aastal toimunud 12. ja 13. ministrite tasandi ühinemiskonverentsi kohtumisi Serbiaga, mille tulemus oli 4. teemavaldkonna „Roheline tegevuskava ja kestlik ühenduvus“ avamine,
- võttes arvesse 25. jaanuaril 2022. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Serbia stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogu kuuendat kohtumist,
- võttes arvesse nõukogu 13. detsembri 2022. aasta järeldusi laienemise ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi kohta,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet 01/2022 pealkirjaga „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 3. juuni 2021. aasta eriaruannet 09/2021 pealkirjaga „ELi mõjutav väärinfo: probleemiga tegeletakse, kuid seda ei ole veel lahendatud“,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Serbia kohta,
- võttes arvesse oma 19. juuni 2020. aasta soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb Lääne-Balkanit pärast 2020. aasta tippkohtumist⁵,
- võttes arvesse oma 6. juuli 2022. aasta resolutsiooni komisjoni Serbiat käsitleva 2021. aasta aruande kohta⁶,
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni koostöö kohta võitluses organiseeritud kuritegevuse vastu Lääne-Balkanil⁷,
- võttes arvesse oma 16. märtsi 2021. aasta resolutsiooni sunniviisilise töö kohta Linglongi tehases ja keskkonnateemaliste meeleavalduste kohta Serbias⁸,

⁵ [ELT C 362, 8.9.2021, lk 129.](#)

⁶ ELT C 47, 7.2.2023, lk 102.

⁷ [ELT C 251, 30.6.2022, lk 87.](#)

⁸ [ELT C 251, 30.6.2022, lk 124.](#)

- võttes arvesse oma 9. märtsi 2022. aasta resolutsiooni välissekkumise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta⁹,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 23. ja 24. juuni 2022. aasta järeldusi, milles käsitletakse Ukrainat, Ukraina, Moldova Vabariigi ja Gruusia ELi liikmeks astumise avaldusi, Lääne-Balkanit ja välissuhteid,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni ning demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo valimisvaatlusmissiooni lõpparuannet 3. aprillil 2022 Serbias toimunud ennetähtaegsete parlamendi- ja presidendivalimiste kohta, mis avaldati 19. augustil 2022,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu riikide korrupsioonivastase ühenduse (GRECO) viit hindamisvooru Serbia kohta,
- võttes arvesse Transparency Internationali poolt 31. jaanuaril 2023. aastal avaldatud 2022. aasta korrupsioonitaju indeksit (Global Corruption Perception Index 2022),
- võttes arvesse Serbia Vabariigi Rahvusassamblees toimunud erakondadevahelise dialoogi järeldusi parlamendivalimiste korraldamise tingimuste parandamise kohta, mida toetas Euroopa Parlament,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 23. novembri 2022. aasta soovitusi nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ELi uue laienemisstrateegia kohta¹⁰,
- võttes arvesse ELi–Serbia parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee 23.–24. novembril 2022 toimunud 14. kohtumisel vastu võetud deklaratsiooni ja soovitusi,
- võttes arvesse oma 23. novembri 2022. aasta resolutsiooni Venemaa Föderatsiooni tunnistamise kohta terrorismi toetavaks riigiks¹¹,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 2. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Ukraina-vastase agressiooni kohta,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja Lääne-Balkani riikide parlamentide esimeeste ühisdeklaratsiooni, mis avaldati 28. juunil 2021 toimunud teisel tippkohtumisel, mille kutsus kokku Euroopa Parlamendi president koos Lääne-Balkani riikide parlamentide esimeestega,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0172/2023),

⁹ [ELT C 347, 9.9.2022, lk 61.](#)

¹⁰ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0406.

¹¹ Vastuvõetud tekstid, P9_TA (2022)0405.

- A. arvestades, et laienemine on ajalooliselt olnud kõige tõhusam ELi välispoliitika vahend, üks liidu edukamaid poliitikavaldkondi, mille eesmärk on stimuleerida ja julgustada põhjalikke reforme, sealhulgas õigusriigi valdkonnas, ning strateegiline investeering rahusse, stabiilsusesse ja heaolusse tervel mandril;
- B. arvestades, et Lääne-Balkani riikide tulevik on Euroopa Liidus; arvestades, et idapartnerluse riikide ELi liikmeks saamise taotlustest tingitud uus laienemine on ajendanud ELi kiirendama kauaoodatud tarneid Lääne-Balkani riikidele, tehes otsuseid Põhja-Makedoonia ja Albaaniaga ühinemisläbirääkimiste alustamise kohta ning Bosniale ja Hertsegoviinale kandidaatriigi staatuse andmise kohta;
- C. arvestades, et ELi laienemispoliitika aeglane tempo on loonud soodsa pinnase Lääne-Balkani piirkonnas tegutsevatele pahatahtlikele kolmandatele osapooltele, eelkõige Venemaale ja Hiinale;
- D. arvestades, et Serbiat kui kandidaatriiki peaks hindama tema saavutuste põhjal, hõlmates osana Serbia heakskiidetud läbirääkimisprotsessist Euroopa ühiste õiguste ja väärtuste austamist ja vankumatut pühendumust ning vastavust ELi välis- ja julgeolekupoliitikale; arvestades, et Serbia teekond ELi liikmeks saamise suunas sõltub ka suhete normaliseerimisest Kosovoga;
- E. arvestades, et põhjalike reformide edendamiseks on vaja kandidaatriikide või potentsiaalsete kandidaatriikide poliitiliste juhtide tõelist poliitilist tahet; arvestades, et EL ning nii liikmesriikide kui ka läbirääkijariikide poliitilised juhid peavad konkreetsete sammudega tõestama oma tõelist pühendumust (ja lubadusi) laienemisele, tagades selle järjepidevuse, usaldusväärset ja mõju;
- F. arvestades, et aja jooksul on valitsev enamus pidevalt vähendanud poliitilisi õigusi ja kodanikuvabadusi, avaldades survet sõltumatule meediale, poliitilisele opositsioonile ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele;
- G. arvestades, et Serbia on suurim ELi ühinemiseelse abi saaja Lääne-Balkani riikides, kes on alates 2014. aastast saanud IPA II raames 1,404 miljardit eurot;
- H. arvestades, et EL on Serbia suurim investor, kaubanduspartner ja peamine abiandja, olles teinud 2021. aastaks 1,85 miljardi euro ulatuses otseinvesteeringuid;
- I. arvestades, et järgmise seitsme aasta jooksul mobiliseerib EL koostöös rahvusvaheliste finantsasutustega kuni 30 miljardit eurot 2020. aastal Lääne-Balkani jaoks käivitatud majandus- ja investeerimiskava kaudu;
- J. arvestades, et Serbia on ratifitseerinud kõik Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni peamised konventsioonid;
- K. arvestades, et Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja Venemaa kasvav oht Euroopa julgeolekule on veelgi rõhutanud seda, kui oluline on viia laienemisprotsessis ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vastavusse;
- L. arvestades, et Serbia on ÜRO Peaassambleel hääletanud resolutsioonide poolt, milles mõistetakse hukka Venemaa agressioon Ukrainas, toetades samas kindlalt Ukraina

territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse austamist kooskõlas rahvusvahelise õigusega;

- M. arvestades, et Serbia ei ole kehtestanud sanktsioone Venemaa vastu pärast Venemaa provotseerimata ja ebaseaduslikku sissetungi Ukrainasse; arvestades, et Serbia vastavusmäär Euroopa ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga on langenud 64 %-lt 2021. aastal 45 %-le 2022. aastal;
- N. arvestades, et Venemaa kasutab oma mõjuvõimu Serbias, et destabiliseerida ja ähvardada suveräänseid naaberriike ning nende siseasjadesse sekkuda; arvestades, et Serbiast on saanud Venemaa ettevõtjate, näiteks suurte side- ja meediaettevõtjate, sealhulgas Russia Today (RT) turvapaik; arvestades, et sotsiaalmeediaplattformidest on saanud vahendid demokraatiavastaste poliitiliste liikumiste edendamiseks Lääne-Balkanil;
- O. arvestades, et Balkan Free Media Initiative'i Serbiat käsitleva raporti kohaselt levib desinformatsioon palju kiiremini kui sõltumatud faktikontrollijad seda dokumenteerida suudavad, mis põhjustab polariseerumist ja ELi vastaseid meeleolusid, mis viivad piirkonnas suurenevate julgeolekuprobleemideni; arvestades, et desinformatsioon saab sageli alguse poliitikute esitatud valeandmetest või eksitavatest avaldustest, mida riiklikud meediakanalid edastavad ja mida seejärel jagatakse sotsiaalmeedias;

Pühendumine ELiga ühinemisele

1. väljendab heameelt asjaolu üle, et ELi liikmesus on jätkuvalt Serbia strateegiline eesmärk, ning väljendab sellega seoses heameelt uue Euroopa integratsiooniministri ametisse nimetamise üle; rõhutab asjaolu, et edusammud õigusriigi ja põhiõiguste, demokraatlike institutsioonide toimimise ning ühistele Euroopa õigustele ja väärtustele pühendumise valdkonnas ning suhete normaliseerimine ja pingete leevendamine Kosovoga määravad ühinemisprotsessi dünaamika, nagu on sätestatud läbirääkimisraamistikus; rõhutab sellega seoses, et ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vastavusse viimine on jätkuvalt oluline, eriti seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu;
2. ootab uue tugeva ELiga ühinemise läbirääkimisrühma moodustamist Serbias; kutsub ametiasutusi üles töötama välja suutlikkuse suurendamise kavad, et tugevdada Serbia suutlikkust ELiga ühinemisprotsessi elluviimisel;
3. peab kahetsusväärseks Serbia jätkuvalt vähest vastavusse viimist ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, mis on langenud 64 %-lt 2021. aastal 45 %-le 2022. aasta augustis, eelkõige seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga; rõhutab, et Serbia on üks väheseid Euroopa riike, kes ei järgi Venemaa vastu suunatud ELi sanktsioone; kutsub asjaomaseid ametivõime üles ilmutama ühemõttelist pühendumust rahvusvahelisele õigusele ja ELi väärtustele ning järgima ELi piiravaid meetmeid Venemaa vastu; kordab oma seisukohta, et ühinemisläbirääkimised Serbiaga peaksid edenema ainult siis, kui riik järgib ELi sanktsioone Venemaa suhtes ja teeb märkimisväärseid edusamme ELiga seotud reformide elluviimisel; nõuab tungivalt, et Serbia tagaks ELi poolt Venemaa ja Valgevene vastu määratud sanktsioonide tõhusa

kohaldamise, võideldes nende sanktsioonidest kõrvalehoidmise või kõrvalehoidmise katsete vastu;

4. peab kahetsusväärseks, et 2022. aastal täheldas Euroopa Komisjon tagasilangust ühes läbirääkimispeatükis, täpsemalt välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitikat käsitlevas 31. peatükis; rõhutab asjaolu, et kandidaatriigina peab Serbia järgima ELi põhimõtteid ja poliitikat ning et sõjaka autokraatliku režiimi poole hoidmine tuleb lõpetada;
5. võtab teadmiseks, et Serbia on asjakohaste ÜRO Peaassamblee resolutsioonide poolt hääletades ja Venemaa osalemise Inimõiguste Nõukogus peatamisel hoidnud ELiga sama kurssi; väljendab heameelt Serbia toetuse üle Ukraina territoriaalsele terviklikkusele ja suveräänsusele; peab siiski kahetsusväärseks asjaolu, et Serbia ei ole järjepidevalt ühinenud ELi piiravate meetmetega ja enamike kõrge esindaja poolt Euroopa Liidu nimel Ukraina vastase agressiooni tõttu koostatud Venemaa-vastaste deklaratsioonidega; tunneb heameelt Serbia ühinemise üle ELi piiravate meetmetega Valgevene vastu seoses tema rolliga Venemaa sissetungil Ukrainasse ja meetmetega Ukraina endise juhtkonna vastu, samuti Serbia võetud meetmete üle Ukrainale energiaabi, ülesehitustööde ja humanitaarabi andmiseks; avaldab siiski kahetsust, et Serbia valitsus ei teata sageli avalikult oma otsusest nende meetmetega ühineda;
6. mõistab hukka Serbia jätkuva tiheda suhte ja partnerluse Venemaaga, mis tõstatab küsimusi Serbia strateegilise suuna kohta ning takistab majanduslikku ja poliitilist arengut; on mures selle pärast, mil määral Venemaa ametnikud mõjutavad mõningaid Serbia avalike asutuste otsuseid; mõistab hukka riigiametnike ja mõjuka meedia kampaania, mille eesmärk on õõnestada ELiga integreerumise protsessi;
7. peab sügavalt kahetsusväärseks asjaolu, et mõned Serbia välispoliitika põhikomponendid on vastuolus ELi seisukohtadega, sealhulgas Serbia välisministeeriumi ja Venemaa välisministeeriumi vaheliste konsultatsioonide plaani allkirjastamine aastateks 2023–2024, ning kohtumised Venemaa kõrgemate ametnikega, kes on kantud ELi sanktsioonide loetellu; tunneb muret Aleksandar Vulini Serbia julgeoleku luureagentuuri (BIA) direktori ametisse nimetamise pärast, kuna Vulin on tuntud oma ELi-vastase ja Kremli-meelse retoorika poolest ning on minevikus jaganud Venemaa ametivõimudega teavet Venemaa opositsiooni kohtumiste kohta eksiilis; väljendab muret teadete pärast Venemaa opositsiooniliikmete pealtkuulamise kohta Belgradis Serbia ametivõimude poolt;
8. rõhutab, et igasugune koostöö, mis toetab autoritaarseid ja demokraatiavastaseid tavasid nii Venemaal kui ka Serbias, kahjustab ELi ja Serbia tulevaseid suhteid, ning rõhutab, et Serbia ja ELi vaheline vastastikune usaldus ning Serbia tõeline pühendumine ELi integratsioonile on Venemaa jätkuva Ukraina-vastase agressiooni kontekstis väga oluline; kordab oma üleskutset Serbia ametivõimudele tagada suurem läbipaistvus Vene-Serbia nn humanitaarkeskuse rolli ja tegevuse kohta Nišis, sealhulgas lõpetada viivitamatult igasugune koostöö, eelkõige sõjaline koostöö Venemaaga;
9. avaldab kahetsust, et Serbia suhtleb autoritaarse režiimiga Iraanis ja võõrustab selle kõrgetasemelisi esindajaid Belgradis samal ajal, kui Iraani režiim surub jõhkralt maha oma kodanike massilisi proteste; kutsub Serbiat üles usaldusväärset distantseeruma demokraatiavastastest režiimidest;

10. tuletab meelde, et ELiga ühinemise protsess põhineb eelkõige kandidaatriigi tõelisel valmisolekul järgida ELi väärtusi ja põhimõtteid; väljendab muret üldsuse hiljutise toetuse vähenemise pärast ELi liikmesusele Serbias, mis on jõudnud kõigi aegade madalaimale tasemele, ning kasvava toetuse pärast Venemaa režiimile, mis on otseselt põhjustatud pikaajalise ELi-vastase ja venemeelse poliitilise retoorika laiaulatuslikust levitamisest valitsuse kontrollitud meedia kaudu ja valitsuse ametnike poolt ning sellest, et ametlikul poolel ei ole suudetud Serbia minevikuga silmitsi seista ja leppida; mõistab hukka poliitikute ja ametiisikute rünnakud ELi ja teatavate liikmesriikide, eriti Prantsusmaa ja Saksamaa vastu; märgib, et selline toetuse vähenemine on otseselt seotud teiste rahvusvaheliste osalejate kohaloleku suurenemisega; nõuab, et Serbia ametivõimud edendaksid faktidel põhinevat ja avatud arutelu Euroopa Liiduga ühinemise üle; peab kahetsusväärseks, et Serbia kõrgeimad ametnikud on ELi üleskutseid Serbiale, et ta järgiks oma kohustusi kandidaatriigina, käsitletud väljapressimisena; nõuab tungivalt, et nii Serbia kui ka ELi ametnikud teavitaksid aktiivselt ELi liikmelisusest tulenevatest eelistest esmajärjekorras;
11. on mures, et üldsuse toetus ELi liikmesusele Serbias on viimastel aastatel olnud pidevalt oluliselt väiksem kui ülejäänud piirkonnas ja et küsitluste kohaselt võib enamik Serbia kodanikke olla Euroopa Liiduga ühinemise vastu; taunib, et paljud meediakanalid on oma kajastustes tugevalt ELi vastased ja Venemaad soosivad; on jätkuvalt mures, et riiklikult rahastatud meediaväljaanded, milles sageli tsiteeritakse ametikandjaid, aitavad kaasa ELi-vastase retoorika levitamisele Serbias;
12. tuletab meelde, et EL on Serbia peamine poliitiline ja majanduslik partner ning vaieldamatult suurim rahastaja; kutsub ELi üles vaatama uuesti läbi ELi poolt Serbiale antava rahalise abi ulatust, juhul kui Serbia jätkab demokraatiavastaste režiimide toetamist ning ei järgi ELi piiravaid meetmeid ja ühist välis- ja julgeolekupoliitikat; kutsub komisjoni üles tagama, et kõik ELi kulutused oleksid täielikult kooskõlas ELi enda strateegiliste eesmärkide ja huvidega;
13. kutsub Serbia valitsust, komisjoni, ELi liikmesriike ja ELi delegatsiooni Serbias üles järgima aktiivsemat ja tõhusamat kommunikatsioonistrateegiat, et edendada ELiga liitumise ja ELi rahastatud projektide ja reformide rolli ja kasu Serbia elanikkonnale nii suurtes linnades kui ka väljaspool neid ning võtta meetmeid ELi puudutava desinformatsiooni vastu võitlemiseks; kutsub Serbia poliitilisi juhte üles kasutama selget ja üheselt mõistetavat teabevahetust Serbia Euroopa suunas liikumise ja tihedate suhete kohta ELiga; kutsub rahvusassambleed üles toetama Serbia tulevikku Euroopa osana; kordab Euroopa Parlamendi valmisolekut osaleda koos Serbia parlamendiliikmetega teavitustegevuses, et tuua EL ja selle poliitika Serbia kodanikele lähemale;
14. on mures, et pärast Euroopa Komisjoni Serbiat käsitleva 2020. aasta aruande avaldamist ei ole 33 läbirääkimispeatüki üldise olukorra hinnang paranenud ja et 2022. aastal ei tuvastanud komisjon üheski peatükis suuri edasiminekuid;

Demokraatia ja õigusriik

15. avaldab heameelt, et Serbia on astunud samme saavutamaks kooskõla ELi kolmandate riikide loeteluga, kelle kodanikud vajavad ELi viisat, ning nõuab edasist viivitamatut

kooskõlla viimist, eelkõige nende kolmandate riikidega, kes on ELi jaoks ebaseadusliku rände või julgeolekuoht; tuletab meelde, et selline ühtlustamine on ELi ja Serbia vaheliste üldiste suhete, sealhulgas rändehalduse ja viisavabaduse jätkusuutlikkuse seisukohalt väga oluline; märgib, et alates 2022. aasta sügisest on Serbia tühistanud viisavabaduse kuue riigiga, sealhulgas prioriteetsete riikidega (India, Tuneesia, Burundi ja Kuuba), mis on toonud kaasa nendest riikidest ebaseaduslikult ELi liikmesriikidesse sisenevate ja varjupaika taotlevate kodanike arvu vähenemise; kutsub Serbiat üles jätkuvalt aitama kaasa ELi suunduvate segarändevoogude juhtimisele, tehes tõhusat koostööd oma naabritega, sh Kosovoga ja ELi liikmesriikidega, austades täielikult inimõigusi ja rahvusvahelisi standardeid;

16. väljendab heameelt Serbia ja ELi hea koostöö üle ebaseadusliku rände haldamiseks, sealhulgas Serbia jätkuva hea koostöö üle Frontexiga ja läbirääkimiste alustamise üle laiemal lepingu sõlmimiseks;
17. väljendab heameelt Serbia jätkuva aktiivse osalemise üle ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohastes ELi missioonides ja operatsioonides ning nendesse positiivse panuse andmise üle;
18. märgib Serbia põhiseaduse muudatuste vastuvõtmist pärast 2022. aasta jaanuaris toimunud referendumit, mille eesmärk on tugevdada kohtusüsteemi sõltumatust ning suurendada Serbia õigusriigi institutsioonide läbipaistvust ja tõhusust; väljendab heameelt uute kohtuid käsitlevate seaduste vastuvõtmise üle Serbia rahvassamblee poolt 9. veebruaril 2023. aastal; rõhutab, et reformiprotsess peaks jätkuma asjakohaste rakendusaktide vastuvõtmisega kooskõlas Euroopa parimate tavadega, rakendades täielikult Veneetsia komisjoni soovitusi ja järgides põhiseaduslikke tähtaegu; märgib vajadust elanikkonna tihedaks kaasamiseks reformiprotsessi, et suurendada selle demokraatlikku legitiimsust;
19. märgib, et mitmete kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sõltumatute õigusekspertide hinnangul jätvad kohtusüsteemi käsitlevad seadused endiselt ruumi täitevvõimu põhjendamatu sekkumisele, samas kui ELi küsimusi käsitlevas rahvuskonventsioonis märgitakse, et kodanikuühiskonna seisukohti ei pruugita piisavalt arvesse võtta; kutsub Serbia avaliku sektori asutusi üles seadma prioriteediks kohtusüsteemi sõltumatuse ja tõhususe kaitsemeetmete tugevdamise; nõuab täielikku vastavusse viimist Veneetsia komisjoni arvamustega kohtuid käsitlevate seaduste kogumi kohta ja selliste lahenduste rakendamise tagamist, mis kõrvaldavad igasuguse kohtuvõimu lubamatu mõjutamise; tuletab Serbia ametivõimudele meelde, et vaja on teha olulisi ja konkreetseid edusamme, mida mõõdetakse õigusriigi reformide, kohtupraktika, põhiõiguste austamise ja prokuratuuri töö tulemuste ja tegeliku rakendamise põhjal;
20. väljendab heameelt Euroopa Parlamendi vahendusel toimuva erakondadevahelise dialoogi tulemusena vastu võetud meetmete üle, mis parandavad valimistingimusi enne 2022. aasta aprillis toimuvaid valimisi; märgib kahetsusega, et valimistingimusi käsitlev erakondadevaheline „ilma välise vahenduseta“ dialoog ähvardab õõnestada Euroopa Parlamendi vahendusel toimuvat erakondadevahelist dialoogi;
21. väljendab heameelt kõigi konstruktiivsete jõudude, eriti opositsiooni valmisoleku üle osaleda rahvassamblee töös ja rahvassamblee valmisoleku üle seda dialoogi jätkata;

toetab Euroopa Parlamendi kaasvahendusel parlamentaarse dialoogi loomist Serbias; rõhutab, et dialoogi eesmärk on parandada Serbia rahvusassamblee tööd ja et kõik erakonnad on kutsutud selle eesmärgi saavutamisele kaasa aitama;

22. tuletab meelde, et oluline on järgida rahvusassamblee kodukorda, sealhulgas parlamendi arutelude õigeaegset läbiviimist ja korra hoidmist assamblees oluliste poliitiliste arutelude ajal, sh erakorralisel istungjärgul Kosovo küsimuses; avaldab kahetsust asjaolu üle, et parlamendi arutelusid iseloomustab jätkuvalt vaenulik keelekasutus, sealhulgas valitsusametnike poolt, poliitiliste oponentide, kodanikuühiskonna, meedia ja muude institutsioonide esindajate suhtes; kutsub uue rahvusassamblee koosseisu taas kord üles seda tava mitte aktsepteerima ja täita tulemuslikult oma käitumisjuhendit; kordab, et oluline on järgida assamblee menetlusi ning säilitada kõrgeima esindajatekoja maine; kutsub rahvusassamblee presidenti üles järgima assamblee menetlusi;
23. võtab teadmiseks Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni / demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo valimisvaatlusmissiooni lõpparuande järeldused, mille kohaselt pakkusid 3. aprilli 2022. aasta parlamendivalimised erinevaid poliitilisi võimalusi, kuid mitmed puudused tõid kaasa ebavõrdsed tingimused, mis soosisid võimul olevaid isikuid; avaldab kahetsust, et pikaajalised probleemid seoses valijatele, sealhulgas sotsiaaltoetuste ja -abi saajatele survet avaldavate tasakaalustamata meediakajastustega ning avaliku võimu kuritarvitamisega on püsinud kogu valimiskampaania vältel; avaldab kahetsust tõsiste väidete üle valijate registriga manipuleerimise kohta ja asjaolu üle, et institutsioonid sellele kuidagi ei reageerinud; väljendab poliitilist muret, et ennetähtaegsete parlamendivalimiste lõplike tulemuste väljaselgitamiseks kulus 93 päeva; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud tagaksid, et valimistulemused tehakse tulevikus kindlaks kiiresti ja läbipaistvalt;
24. väljendab heameelt valimiskampaaniate rahastamise õigusraamistiku muutmise üle kooskõlas Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni varasemate soovitusetega ning kutsub Serbia ametivõime üles enne järgmisi valimisi kodanikuühiskonna ekspertide organisatsioonidega konsulteerides tegelema terviklikult kõigi poolleilolevate soovitusetega, eelkõige kandidaatide juurdepääsuga meediale, kampaania rahastamise suurema läbipaistvuse ja aruandekohustusega ning meetmetega, mis käsitlevad valijatele avaldatavat survet ja haldusressursside väärkasutust, et ära hoida reeglite eiramist ja pettust ning tagada riigi demokraatlik toimimine;
25. väljendab heameelt kõigi asjaomaste poliitiliste osalejate osalemise üle ennetähtaegsetel parlamendivalimistel, mille tulemuseks on pluralistlikum parlament; peab siiski kahetsusväärseks viivitusi valimistulemuste vormistamisel ning uue parlamendi ja valitsuse moodustamisel, mis tõi kaasa viivitusi oluliste otsuste tegemisel, sealhulgas ELiga seotud reformide osas;
26. väljendab heameelt asepresidendi ametikohtade ja komisjonide esimeeste õiglase jaotuse üle uues assamblees, mis kajastab selle koosseisu; avaldab siiski kahetsust ebasoovitavate tavade tagasipöördumise üle parlamendi töös, sealhulgas valitsuse infotunni puudumine, sõltumatute institutsioonide aruannete arutelu puudumine ja kiirmenetluste sagedasem kasutamine, mis muudab parlamendi reformi käigus viimastel aastatel saavutatud enamiku edusammudest olematuks; väljendab muret parlamendis aeg-ajalt valitseva pingelise õhkkonna ja mõnede parlamendikomisjonide töö

takistamise pärast; nõuab opositsiooni kuuluvate parlamendiliikmete võrdset kohtlemist, parlamendi käitumisjuhendi järjepidevat ja tõhusat rakendamist ning parlamentaarse terviklikkuse rikkumiste korral erapooletut karistamist;

27. kordab oma üleskutset rahvusassambleele, et see peataks parlamendi arutelude ajal solvava ja vaenu sütitava keelekasutuse ning võitleks naiste vastu suunatud vihakõne ja seksismi vastu; kutsub Serbia parlamendi juhte, sealhulgas rahvusassamblee naiste parlamentaarset võrgustikku üles võtma sellel teemal ennetavat rolli;
28. väljendab heameelt uue Serbia delegatsiooni nimetamise üle ELi–Serbia parlamentaarses stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitees; julgustab Serbia parlamendiliikmeid ja Euroopa Parlamendi liikmeid jätkama konstruktiivset koostööd;
29. märgib, et viimase kümne aasta jooksul on kõik Serbia parlamentaarsed koosseisud peale ühe varem laiali saadetud ning et mis tahes edasised tarbetud erakorralised valimised ei aitaks poliitilist stabiilsust saavutada; rõhutab, et pidevad ennetähtaegsed valimised, pidev kampaaniarežiim ja pikad viivitused valitsuse moodustamisel ei aita kaasa riigi tõhusale demokraatlikule valitsemisele, vaid nõrgestavad parlamenti, tuues kaasa parlamentaarse seadusandliku järelevalve ja legitiimsuse puudumise;
30. märgib, et korruptsioonivastases võitluses on tehtud mõningaid edusamme; kordab oma üleskutset, et Serbia saavutaks veenvaid tulemusi avalikku huvi pakkuvates juhtumites, sealhulgas Krušiku, Jovanjica ja Belivuki juhtumites; tunneb muret nende juhtumite vähese edu tõttu pärast eelmise aasta raportit ja väidete tõttu, et Darko Saric juhtis Serbias vanglas viibides rahvusvahelist kuritegelikku organisatsiooni; rõhutab asjaolu, et käegakatsutavate tulemuste saavutamiseks on vaja rohkem tõendatavaid jõupingutusi ja poliitilist tahet, eelkõige seoses raske ja organiseeritud kuritegevusega, ning veenvaid tulemusi tõhusate uurimiste, süüdistuste esitamise ja lõplike süüdimõistvate kohtuotsuste, sealhulgas kuritegeliku vara külmutamise ja konfiskeerimise asjus;
31. kordab oma nõudmist tagada Belgradis Savamala linnajaos eraomandi ebaseadusliku lammutamise küsimuses õiglus; märgib, et süüdimõistetud politseiametnik võttis ainuvastutuse kogu juhtumi eest; nõuab tungival, et ametivõimud uuriksid juhtumit täielikult ja võtaksid kõik vastutavad isikud viivitamata vastutusele;
32. märgib murega, et uus ombudsman valiti tagasi alles pärast tema viieaastase ametiaja lõppemist; peab kahetsusväärseks, et Serbia valitsus ei ole täitnud korruptsioonivastase nõukogu vabu ametikohti; kutsub Serbiat üles rakendama GRECO viienda hindamisvooru soovitusi korruptsiooni ennetamise ning keskvalitsuse ja õiguskaitseasutuste usaldusväärse edendamise kohta, eelkõige korruptsiooni ennetamise avaliku strateegia loomise kohta;
33. rõhutab, et rahastamisvahendiga IPA III nähakse ette, et rahastamist tuleb kohandada või see isegi peatada märkimisväärse tagasimineku või pideva edusammude puudumise korral põhivaldkondades, kaasa arvatud korruptsioon ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, samuti meediavabadus; kutsub sellega seoses ELi ja Lääne-Balkani riike üles looma raamistiku Euroopa Prokuratuuri ja Lääne-Balkani partnerite vaheliseks viljakaks koostööks, tagamaks, et Euroopa Prokuratuur saab tulemuslikult kasutada oma pädevust IPA III vahendite suhtes Lääne-Balkani riikides; kordab oma üleskutset komisjonile rakendada Euroopa Kontrollikoja eriaruandes 01/2022 esitatud

soovitusi, eelkõige töötades välja suunised toetuste ümbersuunamist/tingimuslikkust käsitlevate IPA III sätete kohaldamiseks;

34. kutsub kooskõlas 6. detsembri 2022. aasta Tirana deklaratsiooniga ametivõime üles toetama Euroopa põhiväärtusi ja põhimõtteid, tagades demokraatia, põhiõiguste, väärtuste ja õigusriigi põhimõtete ülimuslikkuse, sealhulgas demokraatlike institutsioonide toimimise ja võimude lahususe;
35. võtab teadmiseks kohalike omavalitsuste süsteemi reformi programmi aastateks 2021–2025 vastuvõtmise, mille eesmärk on kõrvaldada puudused kohalike omavalitsuste toimimises, ning rõhutab, et selle rakendamine on võtmetähtsusega; avaldab kahetsust, et kohalikud omavalitsused on jätkuvalt nõrgad; taunib asjaolu, et Vojvodina rahastamist käsitlevat seadust ei ole ikka veel vastu võetud, kuigi see on põhiseadusega ette nähtud;

Põhivabadused ja inimõigused

36. rõhutab, et inimõiguste austamine on demokraatia ja Euroopa suunas liikumise oluline element; märgib, et Serbia põhiõiguste kaitsmiseks asjakohast õiguslikku ja institutsioonilist raamistikku tuleb kasutada; kutsub Serbia ametivõime üles suurendama jõupingutusi inimõiguste kaitsmiseks ja edendamiseks, eelkõige seoses konkreetsete haavatavate rühmadega, sealhulgas inimõiguste kaitse asutuste tugevdamise ning inimõiguste rikkumiste toimepanijate uurimise ja süüdistuse esitamise kaudu; julgustab Serbiat edendama keskkonda, kus Euroopa väärtused ja lähenemisviisid saaksid areneda ja muutuda ühtseks hoiakuks Serbia ühiskonnas laiemalt ning mis aitaks kaasa riigi Euroopa-püüdluste täitmisele;
37. tunnustab valitsust konstruktiivse avaliku arutelu eest kodanikuühiskonna ja inimõiguste organisatsioonidega seoses siseasjade seaduse eelnõu tagasivõtmisega 2022. aasta detsembris pärast avalikkuse tugevat reaktsiooni; märgib, et see oli teine kord, kui valitsus kehtestas väga vastuolulised sätted, sealhulgas Hiinast ostetud biomeetriliste näotuvastuskaamerate kasutamise seadustamine; nõuab tungivalt, et Serbia valitsus kehtestaks moratooriumi biomeetrilise jälgimise kasutamisele avalikus ruumis ja kodanike biomeetriliste andmete massilisele töötlemisele, kuni see küsimus on ELi tasandil ühtlustatud;
38. mõistab hukka sõnavabaduse olukorra edasise halvenemise, vihakõne ja laimukampaaniate juhtumid ning üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide arvu kasvu riigis; kordab, et aktivistide, ajakirjanike ja meediaväljaannete surveamine, hirmutamine, ahistamine, vaenukõne ja nende vastased rünnakud on vastuvõetamatud; nõuab tungivalt, et ametivõimud uuriksid kõiki selliseid kuritegusid ja võtaksid toimepanijad nende eest vastutusele, sealhulgas uurimiskanali KRIK ja päevalehe Danas vastased kuriteod, ning looksid keskkonna, kus väljendusvabadus saab tõeliselt edeneda;
39. võtab teadmiseks jätkuva karistamatuse juhtumite puhul, mis puudutavad Slavko Ćuruvija mõrva, Milan Jovanovići ja keskkonnateemasid kajastava telemeeskonna ja ajakirjanike vastu suunatud rünnakut, samuti rünnakuid kohaliku meedia vastu; on mures aruannete pärast, mis käsitlevad avaliku sektori raha kuritarvitamist

meediaväljaannete omandamiseks ja väidetavalt nende kasutamist meediakanalite hõivamiseks Serbias;

40. kordab, et väljendusvabaduse ja meedia sõltumatuse olukord on jätkuvalt tõsine probleem, millega tuleb tegeleda esmajärjekorras; väljendab sellega seoses heameelt ajakirjanike kaitse töörühma loomise üle peaministri büroo juurde; tunneb muret riiklike telekanalite aruandluse tasakaalustamatuse pärast valitsuse ja opositsiooni liikmete vahel väljaspool valimiskampaania perioodi; nõuab tungivalt, et Serbia parandaks ja kaitseks meedia professionaalsust, mitmekesisust ja meedia pluralismi ning edendaks kvaliteetset uurivat ajakirjandust ja meediapädevust; kutsub üles suurendama meedia avaliku sektori rahastamise läbipaistvust ja selle jaotamist tulemuspõhiselt; nõuab, et desinformatsiooni levitavale meediale eraldatav avaliku sektori rahastus viivitamatult lõpetataks;
41. peab kahetsusväärseks meedia väärkasutamist valitsuse enamuse poolt ebaausa poliitilise eelise saamiseks, poliitiliste vastaste ründamiseks ja desinformatsiooni levitamiseks; nõuab meediaomandi ja meedia rahastamise suuremat läbipaistvust, sealhulgas seda puudutava teabe avalikkusele kättesaadavaks tegemist, samuti keskkonna loomist, mis võimaldab sõltumatul ja uurival meedial saada rahastust ja turvaliselt tegutseda;
42. mõistab hukka RT (varem Russia Today) kontori avamise Belgradis ja selle serbiakeelse veebipõhise uudisteteenuse käivitamise lisaks juba olemasolevale rahvusvahelisele ingliskeelsele ringhäälingule; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud võitleksid hübriidohtudega ning järgiksid täielikult nõukogu otsust Sputniku ja RT ringhäälingutegevuse peatamise kohta; nõuab kogu meediaspektris venemeelsetest edastustest loobumist, pidades silmas Serbia pühendumist ELiga integreerumisele;
43. väljendab sügavat muret desinformatsiooni levitamise pärast Venemaa agressioonisõja kohta Ukrainas; kutsub Serbia ametivõime üles astuma aktiivselt vastu desinformatsioonile, mitte aitama kaasa desinformatsiooni levitamisele ja võitlema kõige enam levitatavate valeuudiste vastu; muretseb väga selle pärast, et ELiga ühinevaid Lääne-Balkani riike tabavad eriti rängalt rünnakud välissekkumiste ning Venemaalt ja Hiinast pärit desinformatsioonikampaaniate kujul; on mures, et Ungari ja Serbia aitavad Hiinat ja Venemaad nende geopoliitiliste eesmärkide saavutamisel; kutsub Serbiat üles võitlema desinformatsiooni, sealhulgas manipuleerivate ELi-vastaste narratiivide ja riigi rahastatud desinformatsioonikampaaniate vastu, mille eesmärk on muuta poliitilisi eelistusi; nõuab, et Euroopa Liit suurendaks koostööd Serbiaga, et tugevdada demokraatlikku vastupanuvõimet ja tõkestada hübriidohud, sh küberturvalisuse valdkondades, kaitsta elutähtsat taristut ning tagada toiduga kindlustatus ja energiajulgeolek;
44. märgib, et mõned meediaväljaanded, eriti valitsusele meelepärast teavet levitavad eraõiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid, on peamised ELi- vastaste ja venemeelsete narratiivide allikad Serbias; rõhutab, et pahatahtlike välismõjude tolereerimine võib väga negatiivselt mõjuda Serbia ELiga integreerumise väljavaadetele; kutsub Euroopa välisteenistust üles tugevdama jätkuvalt oma osalust ja juhtrolli välissekkumise ja infoga manipuleerimise ohtudega tegelemises ning tugevdama veelgi tegevust piirkonna vastupanuvõime arendamisel, edendades meedia professionaalsust ja meediapädevust,

millega aidataks kaasa ka üldiselt ELi ja Lääne-Balkani riikide suhteid ja eelkõige laienemisprotsessi käsitleva strateegilise kommunikatsiooni mõju suurenemisele; kutsub Serbia ametiasutusi üles ühinema nende ELi juhitud jõupingutustega;

45. on sügavalt mures teadete pärast, et Wagneri grupp teeb katseid viia Serbias läbi värbamiskampaaniaid; märgib, et Serbia kriminaalseadustik keelab kodanikel osaleda välissõdades; nõuab, et Serbia ametivõimud mõistavad need katsed hukka ning kutsub Serbia ametivõime üles jälgima ja takistama Serbia kodanike liitumist Wagneri grupiga ja osalemist Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas;
46. nõuab tungivalt, et ametivõimud tegeleksid poliitilise pluralismi puudumisega avalik-õiguslikus ringhäälingus ja kogu meediaspektris; avaldab kahetsust, et pluralism oli olemas ainult valimiskampaania ajal; väljendab muret meediastrateegia ja sellega seotud tegevuskava hilinenud rakendamise pärast; julgustab nende kiiret rakendamist; nõuab tungivalt, et valitsus suurendaks meediaomandi ja rahastamise läbipaistvust ning tagaks elektroonilist meediat reguleeriva asutuse (REM) sõltumatuse; tuletab meelde, et meedia omandiõigus peaks olema avaliku kontrolli küsimus, ja nõuab meedia rahastamise sõltumatut uurimist;
47. rõhutab REMi toimimise ja sõltumatuse parandamise tähtsust kooskõlas erakondadevahelise dialoogiga; kutsub Serbia rahvussambleed üles tagama, et sõltumatutel reguleerivatel asutustel oleks õigus tulemuslikult täita oma järelevalveülesandeid ning toetada ja jälgida sõltumatute reguleerivate asutuste järelduste ja soovitude rakendamist;
48. märgib asjaolu, et REM eraldas neli riiklikku sagedust kanalitele, mis on varem rikkunud ajakirjandusstandardeid, sealhulgas vaenukõne kasutamine ja avalikkuse eksitamine, eelkõige Happy TV kaudu, REMi hoiatuste mittejärgimine ning desinformatsiooni levitamine ja Kremli narratiivi toetamine Venemaa sõja kohta Ukrainas; võtab teadmiseks uue avatud konkursi riiklike televisioonisageduste ja -litsentside eraldamiseks, ning nõuab, et viies litsents antaks läbipaistva ja erapooletu menetluse korras, ilma asjatu viivitusega ning kooskõlas rahvusvaheliste meediavabaduse standarditega;
49. kordab oma muret Telekom Srbija turgu valitseva positsiooni pärast, kus enamusosalus on riigil, ja väidete pärast, et valitsev erakond kasutab seda oma mõju suurendamiseks Serbia meediaturul; on samuti mures võrdsete võimaluste pärast, mis puudutab konkurentsivõimelist meediaturu keskkonda; rõhutab sellega seoses ELi konkurentsipoliitika valdkonnas tehtavate edusammude tähtsust; avaldab muret Telekom Srbija võimaliku riikliku rahastamise pärast, mis annab ettevõttele ebaõiglase konkurentsieelise ja aitab kaasa sõltumatu meedia olukorra halvenemisele Serbias; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks Euroopa Investeerimispanga 70 miljoni euro suurust laenu Telekom Srbijale, pidades silmas selle turgu valitseva positsiooni väidetavat kuritarvitamist;
50. nõuab tungivalt, et Serbia tagaks elektrooniliste side- ja postiteenuste reguleeriva asutuse (RATEL) ning elektroonilise meedia reguleeriva asutuse (REM) täieliku finants- ja tegevussõltumatuse, et suurendada nende suutlikkust ennetavalt tegutseda;

kutsub Serbiat üles ühtlustama oma tegevust ELi elektroonilise side seadustikuga, tagama konkurentsivõime ja turuosaliste juurdepääsu elektroonilise side taristule;

51. rõhutab, kui oluline on raamistik, mis võimaldab kodanikuühiskonna organisatsioonidel vabalt tegutseda ja osaleda poliitikakujundamises kaasaval ja tähendusrikkal viisil; kiidab rahvuskonventsiooni tööd kui tõhusat vahendit selles valdkonnas; väljendab heameelt kodanikuühiskonna arengut soodustava keskkonna riikliku strateegia vastuvõtmise ning sellega kaasneva kodanikuühiskonna arengut soodustava keskkonna loomise strateegia rakendamise tegevuskava üle ning nõuab selle viivitamatut rakendamist;
52. väljendab heameelt Serbia elava ja pluralistliku kodanikuühiskonna üle; kiidab valitsust kodanikuühiskonna organisatsioonide otsustusprotsessidesse kaasamist käsitlevate suuniste vastuvõtmise eest; kutsub Serbia valitsust üles tõhustama koostööd ametiasutuste ja kodanikuühiskonna vahel ning tõeliselt kaasama kodanikuühiskonda läbipaistvasse õigusloomeprotsessi juba selle varajases etapis;
53. mõistab teravalt hukka kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu suunatud laimukampaaniad ja rünnakud, mis kujutavad neid riigireeturite ja vaenlastena; peab kahetsusväärseks ka poliitiliste oponentide vastu suunatud verbaalsed rünnakud ja laimukampaaniad; kordab oma muret edusammude puudumise pärast seoses „nimekirja“ juhtumiga ja kutsub Serbia Rahandusministeeriumi rahapesu tõkestamise ametit üles neid uurimisi täielikult selgitama ja olukorda lahendama asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja meediaväljaannete jaoks;
54. tunneb muret põhjendamatute rünnakute pärast, mis on seotud selle resolutsiooni üle peetavate läbirääkimistega;
55. väljendab heameelt rahvusvähemuste tugevama esindatuse üle uues parlamendis; kutsub kõiki äsja valitud parlamendiliikmeid üles tagama rahvusvähemuste õiguste kaitse ja asjakohaste õigusaktide rakendamise praktikas; väljendab heameelt rahvusvähemuste ministrite ametisse nimetamise üle ja rahvusvähemuste riiklike nõukogude korraliste valimiste korraldamise üle 2022. aasta novembris;
56. kordab oma muret äärmuslike rühmituste vägivalla pärast ning julgustab Serbia ametivõime suurendama jõupingutusi rahvus-, usu- ja seksuaalvähemuste ja muude vähekaitsitud rühmade mittediskrimineeriva kohtlemise tagamiseks ning tagama vihaselt ajendatud kuritegude uurimise ja süüdimõistmise ning naiste, rahvusvähemuste, LGBTIQ-kogukonna, pagulaste, ümberasustatud isikute ja puuetega inimeste diskrimineerimisjuhtumite kiire menetlemise;
57. kutsub Serbia valitsust üles austama rahvusvähemuste õigusi täielikult kooskõlas ELi põhimõtete ja õigusaktidega ning tagama nende vastavate keelte õige kasutamise ja rahuldama nende haridusalaseid vajadusi; märgib, et diskrimineerimisvastaste õigusaktide aktiivseks rakendamiseks tuleb rohkem pingutada;
58. kutsub Serbiat üles tagama rahvusvähemuste õiguste järgimise, sealhulgas juurdepääsu haridusele, teabele ja usutalitustele vähemuskeeltes, samuti piisava esindatuse avalikus halduses kooskõlas Euroopa standarditega; kutsub Serbiat üles kaitsma ja edendama oma rahvusvähemuste kultuuripärandit ja traditsioone, eriti looma positiivset

õhkkonda hariduse omandamisele vähemuskeeltes, ning taunib vähemuste õiguste rikkumist selles valdkonnas; väljendab heameelt pärijateta juutide vara tagastamise seaduse jätkuva rakendamise üle, samuti vara kirikutele ja usukogukondadele tagastamise üle;

59. kordab oma üleskutset uurida sõltumatult ja põhjalikult väiteid, mis viitavad, et Serbia ametivõimud kuritarvitavad elamisõigust käsitlevat seadust ning et Lõuna-Serbias elavate Albaania etnilise päritoluga kodanike elukoha aadresse kustutakse registritest, ning nõuab, et Serbia ametivõimud lõpetaksid igasuguse diskrimineeriva tegevuse ja sihikule võtmise;
60. kutsub Serbia valitsust üles pühendumata rohkem kultuuripärandi kaitsmisele ja edendamisele; on mures sobimatute ja mittekestlike arendusprojektide pärast, mis mõjutavad Belgradi kindluse kaitsealust ansamblit, mis on juba kantud Europa Nostra kõige ohustatumate kultuuripärandi objektide nimekirja, ning kutsub valitsust üles tagama selle kiire ja igakülgne kaitsmine;
61. väljendab heameelt soolise võrdõiguslikkuse riikliku strateegia ja diskrimineerimise ennetamise ja kaitse strateegia vastuvõtmise üle, kuid märgib, et soolise diskrimineerimise ja vägivallaga, sealhulgas verbaalse vägivallaga rahvusassamblees tuleks täiendavalt tegeleda; kutsub valitsust üles võtma lõpuks vastu naistevastase vägivalla ja perevägivallaga seotud strateegia tegevuskava ja rahastamise; nõuab tungivalt, et Serbia nimetaks soolist võrdõiguslikkust edendava valitsusametuse liikmed usaldusväärsete tulemuste põhjal;
62. nõuab ulatuslikumat reageerimist igasugusele naistevastasele vägivallale, mida hõlmab Istanbuli konventsioon;
63. väljendab heameelt Belgradis toimunud esimese EuroPride festivali korraldamise üle Kagu-Euroopas; peab siiski kahetsusväärseks Serbia ametivõimude vastuolulist ja ebaselget suhtlust, sealhulgas festivali esialgset keelustamist; mõistab hukka EuroPride'i korraldajate ja osalejate halvustamise valitseva partei mõnede liikmete ja mõne valitsusele meelepärast teavet edastava meediaväljaande poolt; taunib kõiki sõnalisi rünnakuid ja ähvardusi EuroPride'i korraldajate ja osalejate vastu, mis toimusid sündmusele eelnevatel nädalatel; märgib murega, et LGBTIQ-kogukonna liikmete vastu suunatud vihakõne, ähvarduste ja rünnakute uurimine, nende eest vastutusele võtmine ja määratud karistused on sageli ebapiisavad, ning nõuab LGBTIQ-inimeste vastu suunatud vihakuritegude vastu võitlemise meetmete suurendamist; nõuab parlamendile samasooliste liitude seaduse eelnõu esitamist;
64. kordab oma üleskutset tõhustada jõupingutusi, et tagada vähemusrühmadele võrdsed võimalused ja tagada LGBTIQ-inimeste õiguste parem kaitse; nõuab, et valitsus toetaks 2023. aasta Belgradi Pride'i ning tagaks kõigi tulevaste Belgradi Pride'i ürituste sujuvat planeerimist ja korraldamist ning osalejate turvalisust ja heaolu;
65. märgib, et Serbia peab tegema täiendavaid jõupingutusi inimkaubanduse kaotamiseks; nõuab tungivalt, et valitsus võtaks inimkaubanduse ennetamise ja tõkestamise strateegia rakendamiseks vastu riikliku tegevuskava aastateks 2021–2022; kordab, et Serbia peab parandama õigusaktide vastavusse viimist ELi tööõigusega, pidades silmas ka

väidetavat sunniviisilist tööd ning inimõiguste rikkumist ja inimkaubandust Hiina Linglongi tehases;

66. väljendab heameelt laste väärkohtlemise ja hooletusse jätmise eest kaitsmise uue üldprotokolliga vastuvõtmise üle; ergutab Serbiat parandama kõigi, eelkõige haavatavatest rühmadest pärit ja puuetega laste olukorda; nõuab riikliku laste õiguste tegevuskava vastuvõtmist, sest eelmise kehtivus lõppes 2015. aastal, ning perekonnaseaduse muutmist, et keelata selgesõnaliselt laste kehaline karistamine perekonnas ja lastega sõlmitud abielud;
67. on mures laste õiguste rikkumiste pärast suurtes puuetega laste hoolekandeesutustes, ehkki hoolekandeesutustesse on paigutatud suhteliselt vähe lapsi; mõistab hukka asjaolu, et hoolekandeesutustes viibivad puuetega naised kogevad jätkuvalt vägivalda erivorme; tunneb heameelt selle üle, et Serbia võttis 2022. aasta jaanuaris vastu deinstitutionaliseerimise strateegia, ning nõuab deinstitutionaliseerimise kiiret rakendamist ja lõpuleviimist;
68. väljendab heameelt selle üle, et Serbia on vastu võtnud seaduse ajutiselt sotsiaalhoolekandeesutustes viibijate kohta, jätkates riigi õigusaktide vastavusse viimist ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga;
69. väljendab heameelt uute diskrimineerimisvastaste ja romade kaasamise strateegiate ning soolise võrdõiguslikkuse ja romade kaasamise tegevuskavade vastuvõtmise üle ning nõuab nende tõhusat rakendamist; taunib haavatavate rühmade, eelkõige roma kogukonna ärakasutamist ja kodanikuõiguste rikkumist valimiste eel ja ajal;

Leppimine ja heanaaberlikud suhted

70. tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on endiselt laienemisprotsessi olulised osad; märgib Serbia osalemist piirkondlikes koostööalgatustes ja heanaaberlike suhete parandamiseks tehtud pingutusi; väljendab muret mittekaasavate piirkondlike algatuste pärast, nagu avatud Balkani algatus; rõhutab kahepoolsete lepingute rakendamise ja kerkinud kahepoolsete probleemide lahendamise tähtsust ning innustab Serbiat suurendama lepituspüüdlusi ja võtma vastu ning rakendama kahepoolsete vaidluste lahendamisele aktiivselt kaasa aitavaid meetmeid; mõistab karmilt hukka sõjakuritegude kohta tehtud rahvusvaheliste kohtuotsuste laialdase avaliku eitamise ja rõhutab, et kandidaatriigis ei ole kohta genotsiidi, sh Srebrenica genotsiidi eitamisele ega sõjakurjategijate ülistamisele ning et sellised praktikad ei ole kooskõlas Euroopa suunas liikumisega; peab kahetsusväärseks asjaolu, et mitu Serbia erakonda, sh ministrite tasandil, on jätkanud toe ja avaliku ruumi pakkumist Serbia valitsevatele erakondadele lähedastele süüdimõistetud sõjakurjategijatele, nagu Veselin Šljivančanin, Dragoljub Ojdanić ja Nikola Šainović;
71. väljendab heameelt Serbia osalemise üle Euroopa poliitilise ühenduse esimesel tippkohtumisel 6. oktoobril 2022 Prahas; peab siiski kahetsusväärseks puudulikku esindatust Krimmi platvormil;
72. rõhutab piirkondliku koostöö tähtsust sõjakuritegude ja kadunud isikute juhtumite uurimisel ning nõuab tungivalt, et Serbia tegeleks kadunud isikute probleemiga ja

saavutaks veenvaid tulemusi sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmisel, varastatud kultuuriväärtuste tagastamisel ja massihaudade tuvastamisel ning rakendaks uut sõjakuritegude eest vastutusele võtmise riiklikku strateegiat; kutsub Serbia ametivõime üles tagama ohvritele õiglus, tunnustades ja austades sõjakuritegusid käsitlevaid kohtuotsuseid ning võideldes sõjakuritegude toimepanijate karistamatuse vastu; nõuab rakendamise aruandluse läbipaistvust ja sellesse kaasatust; nõuab väljakujunenud rahvusvahelise õiguse eeskirjadest ja tavadest kinnipidamist, sealhulgas katsete puhul anda Serbia kohtutele üldine jurisdiktsioon sõjakuritegude üle endise Jugoslaavia territooriumil;

73. kordab oma toetust algatusele, millega luuakse piirkondlik komisjon sõjakuritegude ja muude endises Jugoslaavias toime pandud inimõiguste rikkumiste väljaselgitamiseks (RECOM);
74. meenutab, et Serbia peab austama kõigi naaberriikide täielikku terviklikkust ja suveräänsust ning hoiduma mõjutamast nende sisepoliitikat; mõistab karmilt hukka Serbia kõrgete valitsusametnike korduva osalemise Bosnia ja Hertsegoviina Serblaste Vabariigi päeva ebaseaduslikul tähistamisel, mille eesmärk on kahjustada riigi omariiklust;
75. kutsub Belgradi ametiasutusi üles võtma eeskujuks Serbia ELi liikmesriikidest naaberriike ja rõhutab nende riikide edusamme alates liidu liikmeks saamisest, sest see võib motiveerida koostööd süvendama; väljendab heameelt Serbia ja Horvaatia kahepoolsete suhete hiljutise paranemise üle ning horvaadi vähemuse esindaja nimetamise üle inim- ja vähemuste õiguste ning sotsiaaldialoogi ministriks;
76. nõuab ajaloolist leppimist ja kommunistlikust minevikust pärit diskrimineerimise ja eelarvamuste ületamist; kordab oma üleskutset ametivõimudele tegeleda endiste kommunistlike salateenistuste pärandiga, muutes nende, eelkõige endise Jugoslaavia salateenistuse (UDBA) ja Jugoslaavia rahvaarmee vastuluureteenistuse (KOS) toimikud avalikkusele kättesaadavaks; nõuab taotluse korral nende arhiivide tagastamist õigusjärglaste riikide asjaomastele valitsustele;
77. kinnitab taas oma täielikku toetust ELi eriesindajale Miroslav Lajčákile Belgradi ja Priština vahelises dialoogis; kutsub Serbiat ja Kosovot üles osalema selles dialoogis heas usus ja kompromissi vaimus, et saavutada viivituseeta kooskõlas rahvusvahelise õigusega oma suhete normaliseerimiseks terviklik ja õiguslikult siduv kokkulepe, mis põhineb vastastikuse tunnustamise põhimõttel; nõuab mõlema poole kõigi asjaomaste lepingute täielikku rakendamist heas usus ja aegsasti, sealhulgas serblaste enamusega omavalitsuste liidu/ühenduse loomist; on veendunud, et lõplik ja terviklik lahendus parandab koostööd, stabiilsust ja heaolu laiemas piirkonnas;
78. kutsub mõlemat poolt üles näitama eeskujut ja olema valmis tegema vajalikke otsuseid, mis viivad edusammudeni ühiskondade vahelises dialoogis ja leppimises; rõhutab, et praegune geopoliitiline keskkond muudab veelgi vajalikumaks üle saada minevikupärandist ja alustada sisukaid läbirääkimisi;
79. rõhutab, et suhete normaliseerimine on mõlema riigi ELiga ühinemise prioriteet ja eeltingimus; tunnustab mõlema poole suuremat osalemist ning nõuab tungivalt, et Serbia ja Kosovo valitsused hoiduksid meetmetest, mis võiksid kahjustada

pooltevahelist usaldust ja seada ohtu dialoogi konstruktiivse jätkumise; tuletab meelde, et naaberriikide suhtes sõjaretoorikast ja agressiivsest välispoliitikast hoidumine on eeltingimus piirkondlike suhete normaliseerimiseks;

80. võtab teadmiseks positiivsed signaalid mõlema poole pingete leevendamiseks; väljendab heameelt positiivsete sammude üle ELi ettepaneku heakskiitmise suunas, mis on hea alus Serbia ja Kosovo suhete normaliseerimise edendamiseks; nõuab tungivalt, et Serbia ei takistaks Kosovo saamist rahvusvaheliste organisatsioonide alaliseks liikmeks ning kutsub mõlemat poolt üles võtma ELi ettepanek vastu ja tegema kõik jõupingutused, et leida lõpuks kestlik pikaajaline lahendus; kordab oma üleskutset parandada dialoogi ühiskonna kõigi sektorite kaasamise ja naiste osalemise kaudu, samuti avalikkusele suurema läbipaistvuse tagamise ja kodanikuühiskonna sisulise kaasamise kaudu;
81. mõistab kõige karmimalt hukka kõik meetmed, mis ohustavad stabiilsust ja lepitusprotsessi; on sügavalt mures pingete pärast Põhja-Kosovos ja õigeusu jõululaupäeval toimunud lubamatu tulistamise pärast ja mitme muu Kosovo serblaste vastu suunatud vägivaldse vahejuhtumi pärast; mõistab hukka Kosovo serblaste poliitiku Rada Trajkovići meelevaldse kinnipidamise 2022. aasta detsembris Merdare piiripunktis; nõuab kõigi nende juhtumite läbipaistvat ja põhjalikku uurimist ning kõigi nende toimepanijate vastutusele võtmist; tuletab meelde kõigi Kosovo elanike jagatud vastutust rahu ja õigusrüügi eest; tunneb muret Põhja-Kosovos tegutsevate organiseeritud kuritegelike rühmituste rolli ja nende väidetava seose pärast Serbia riiklike struktuuridega; rõhutab, et suutmatust tõhusalt lahendada Serbia ja Kosovo suhete pingeid suurendab piirkonna destabiliseerumise ohtu; tunneb heameelt Serbia pühendumuse üle normaliseerimisprotsessis;
82. kutsub läbirääkivaid pooli üles taastama kõigi institutsioonide täielik toimimine ning taastama ja võimaldama Brüsseli dialoogi raames sõlmitud kokkulepete rakendamist; kutsub Serbia ametiasutusi üles osalema konstruktiivses ja lugupidavas dialoogis Kosovo ametiasutustega;
83. kutsub Serbia ja Kosovo ametiasutusi üles edendama inimestevahelisi kontakte kohalike kogukondade vahel, et tugevdada dialoogi ja leppimist, sealhulgas valitsusvälisel tasandil; tunnustab selles kontekstis kultuuri- ja noortealgatusi, nagu iga-aastane piiriülene kunstifestival Mirëdita, Dobar Dan, mis edendavad kunstnike ja aktivistide koostööd Kosovos ja Serbias; väljendab heameelt kodanikuühiskonna organisatsioonide jätkuva töö üle, mis toob kokku noored, aktivistid, noored poliitilised juhid ja ajakirjanikud ning sillutab teed pikaajalisele leppimisele ja paremale vastastikusele mõistmisele kahe ühiskonna vahel; julgustab nii Kosovo kui ka Serbia valitsusi investeerima rohkem keelekursustesse ja kultuurisisu tõlkimisse, mis lähendaks serblaste ja albaanlaste kogukondi; mõistab hukka Venemaa jätkuvad katsed mõjutada Lääne-Balkanit, kasutades ära ja õhutades kultuurilisi, etnilisi ja usulisi lõhesid ning destabiliseerides demokraatiameelseid jõude;
84. väljendab heameelt Berliini protsessi raames hiljuti sõlmitud kokkulepete üle, mis käsitlevad liikumisvabadust isikutunnistustega, kõrgharidustunnistuste tunnustamist ning arstide, hambaarstide ja arhitektide kutsekvalifikatsiooni tunnustamist; julgustab

Serbia parlamenti need kokkulepped võimalikult kiiresti ratifitseerima ja nõuab nende kiiret rakendamist;

85. rõhutab vajadust tugevdada ja leida sünergiat piirkonda käsitlevate ELi algatuste vahel, näiteks ELi Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegia ja teiste mitmepoolsete algatuste vahel, nagu Aadria ja Joonia mere algatus, Kesk-Euroopa algatus ja Berliini protsess;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

86. väljendab heameelt Serbia jätkuvate edusammude üle toimiva turumajanduse arendamisel ja välismaiste otseinvesteeringute ligimeelitamisel, kuid rõhutab asjaolu, et riigi majandust takistavad pikka aega kestnud struktuursed probleemid, sh puudused õigusriigi toimimises; tuletab meelde, et majanduse arenguks on jätkuvalt olulised reformid põhilistes valdkondades ning ka jõupingutused eesmärgiga võidelda korruptsiooni vastu, suurendada läbipaistvust, tugevdada institutsioone ja sotsiaalset dialoogi;
87. rõhutab vajadust järgida kõigi investeeringute puhul keskkonna-, töö- ja sotsiaalseid standardeid; kutsub Serbiat üles parandama vastavust ELi tööõigusega;
88. väljendab heameelt Tirana tippkohtumise kokkuleppe üle, milles käsitletakse rändluskulude vähendamist ELi ja Lääne-Balkani riikide vahel alates 1. oktoobrist 2023, et need seejärel täielikult kaotada; kutsub ametiasutusi, erasektori osalejaid ja kõiki sidusrühmi üles töötama kokkulepitud eesmärkide saavutamise nimel, et saavutada andmevahetuse rändlustasude oluline vähendamine;
89. kutsub Serbia ametivõime üles võtma meetmeid rahvastikukao ja väljarände vastu võitlemiseks, eelkõige investeerides haridusse ja tervishoidu ning detsentraliseerides riiki, investeerides keskmise suurusega linnadesse;
90. võtab teadmiseks, et 2022. aasta rahvaloenduse tulemuste alusel on rahvaarv vähenenud alates 2011. aastast 495 975 inimese võrra; väljendab heameelt selle üle, et vähemuste juhid julgustavad rahvaloendusel osalema; ergutab ametiasutusi andma asjaomastele vähemuste kogukondadele õigusi rahvaloenduse tulemuste alusel; väljendab heameelt perede heaolu ja demograafia ministriumini loomise üle;
91. julgustab Serbiat tagama, et sotsiaal- ja tööhõivepoliitikal oleks piisavalt rahalisi ja institutsionaalseid vahendeid; märgib murega, et piirialade majanduslikuks ja sotsiaalseks arendamiseks tuleb teha täiendavaid jõupingutusi, et ennetada seal rahvastikukadu; tuletab meelde, et sel eesmärgil võiks kasutada IPA III piiriülese koostöö programme;
92. tunneb muret kõigi pahatahtlike kolmandate riikide, sealhulgas Venemaa investeeringute pärast Serbia strateegilistesse sektoritesse, eriti energiasektorisse, ja Hiina hiljutiste investeeringute pärast ning nende kasvava mõju pärast piirkonna poliitilistele, majanduslikele ja keskkondlikele protsessidele ning suurema arvu projektide pärast, mida korraldatakse väljaspool seaduslikku riigihankesüsteemi valitsustevaheliste kokkulepete alusel; võtab teadmiseks Serbiasse Hiina tehtavate

koguinvesteeringute suureneva osakaalu, impordi suurenemise Hiinast ning Hiinaga kavandatava vabakaubanduslepingu;

93. taunib asjaolu, et välismaised osalejad, eelkõige Hiina äriühingud, on saanud kasu leebematest sotsiaalsetest ja keskkonnastandarditest, mis kahjustab kohalike elanike ohutust; kordab oma muret seoses Serbia kasvava sõltuvusega Hiinast pärit kaitsevarustusest ja -tehnoloogiast, sealhulgas Huawei pakutavast massilise jälgimise süsteemist Belgradis, ning laenude mahu pärast, mida Serbia peab Hiinale tagasi maksma; kutsub üles komisjoni, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanka ning Lääne-Balkani investeerimisraamistikku rakendavaid partnereid kehtestama kaitsemeetmed, mida on vaja, et ennetada olukorda, kus Hiina äriühingud hoiavad kõrvale ausa konkurentsi reeglite ning keskkonna ja tööstandardite täitmisest ning viivad ellu ELi või Euroopa Investeerimispanka toetatud projektid; kutsub ELi ja Serbia ametiasutusi üles kasutama täielikult liidu majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks, et pakkuda jätkusuutlikku alternatiivi Hiina investeeringutele;
94. tuletab meelde, et EL on Serbia tähtsaim kaubanduspartner ja et kõikide projektidega, sõltumata nende päritolust, tuleks toetada Serbia püüdlusi ühineda Euroopa Liiduga ja austada Euroopa poliitikat ja eeskirju riigihangete, konkurentsi, keskkonna, sh keskkonnamõju hindamise, energia ja transpordi vallas; innustab Serbiat tegema rohkem jõupingutusi, et luua Lääne-Balkanil ELi eeskirjadel põhinev ühine piirkondlik turg, kuna see on osa Serbia ettevalmistustest ELi siseturu nõuete täitmiseks;
95. tuletab meelde, et EL on andnud riigile olulist abi, eelkõige IPA III kaudu; nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud tugevdaksid strateegilist kommunikatsiooni ja parandaksid ELi rahastamise nähtavust; kutsub komisjoni üles jätkama tähelepanelikku järelevalvet ELi finantsabi kasutamise üle Serbia ametivõimude ja teiste abisaajate poolt, et tagada kõigi ELi kulutuste täielik vastavus ELi strateegiliste eesmärkidele ja huvidele ning keskenduda enam Serbia kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sõltumatu kvaliteetmeedia toetamisele;
96. nõuab tungivalt, et Serbia ametiasutused tugevdaksid strateegilist kommunikatsiooni, mis on seotud Euroopa Liiduga ühinemisega, ning tuletab meelde, et Serbia ametiasutused peaksid tegutsema kooskõlas Brdo ja Tirana tippkohtumise deklaratsioonidega, milles nõutakse meedia mitmekesisust, mis on iga demokraatliku süsteemi ülioluline komponent ning mis kajastaks ka korrektset ELi toetust Serbiale ja parandaks ELi rahastamise nähtavust; kutsub Euroopa välisteenistust üles tugevdama oma strateegilise kommunikatsiooni tegevust ja kohalolekut piirkonnas, luues piirkondliku strateegilise kommunikatsiooni punkti, mis aitaks Serbial võidelda välissekkumise ja infoga manipuleerimise vastu, sh desinformatsiooni vastu, mille eesmärk on vähendada piirkonna stabiilsust, demokraatlikke protsesse ja ELi perspektiivi;

Energeetika, keskkond, kestlik areng ja ühenduvus

97. väljendab heameelt komisjoni energiatoetuse paketi üle, mille suurus on üks miljardit eurot ELi toetustena ja mille eesmärk on aidata Lääne-Balkanil energiakriisist üle saada ning luua vastupidavaid ja keskkonnahoidlikke energiasüsteeme; väljendab heameelt selle üle, et allkirjastati 165 miljoni euro suurune eelarvetoetus eesmärgiga võidelda

energiakriisiga Serbias; rõhutab, et ülioluline on suunata energiatoetuse paketi rahalised vahendid Serbia liikumise toetamiseks energiatõhusa ja taastuvatel energiaallikatel põhineva majanduse poole; kutsub Serbia ametivõime üles koostama usaldusväärse kava riigi sõltuvuse vähendamiseks Venemaa fossiilkütustest ja Hiina investeringutest energiasektorisse ning keskkonnasõbralike energiasüsteemide ehitamiseks kooskõlas kavaga „REPowerEU“;

98. väljendab heameelt teadaande üle, et uus energiapoliitika, keskkonnakaitse ja kliimamuutused on valitsuse viie prioriteedi hulgas; nõuab valitsuselt tungivalt kiiresti vastu võtma ja rakendama lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ning määratlema ambitsioonikad kliimaeesmärgid ja söetootmise järkjärgulise kaotamise eesmärgid kooskõlas ELi kliimanetraalsuse eesmärkide ja Pariisi kliimakokkuleppega; kutsub Serbia valitsust üles hoogustama püüdlusi integreerida kliimamuutused muudesse valdkondlikesse poliitikatesse ja strateegiatesse;
99. väljendab heameelt Serbia ja Bulgaaria gaasivõrkude ühenduse rajamise alguse üle ja meetmete üle, mille eesmärk on parandada Serbia energiajulgeolekut ja avada Serbia gaasiturg mitmekesistamiseks; kiidab heaks hiljuti allkirjastatud lepingu Balkanit läbiva elektrikoridori kohta Serbias, mis on osa ELi püüdlustest parandada Lääne-Balkani energiajulgeolekut ja mida rahastatakse osaliselt Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskavast;
100. peab kahetsusväärseks Serbia suutmatust eraldada gaasi ülekandesüsteemi haldurid ja anda kolmandale poolele juurdepääs Horgoši ühendusjuhtmele, hoolimata tema energiaühendusest tulenevatest kohustustest, ning pühendumuse puudumist tegeleda keskkonnavaldkonna korrupsiooni- ja õigusriigi põhimõtte probleemidega; kutsub Serbia ametivõime üles viima keskkonnamõju hindamise seadust kooskõlla 2014. aasta keskkonnamõju hindamise direktiiviga¹²; väljendab muret keskkonnamõju hindamise nõuetekohase õigusraamistiku puudumise pärast ja nõuab tungivalt, et Serbia ametivõimud hoiaksid ära kahjuliku praktika anda ehituslubasid ilma eelneva keskkonnamõju hindamiseta;
101. väljendab muret püsiva õhusaaste pärast; väljendab heameelt õhusaaste eest kaitsmise uue kava üle ja kordab oma üleskutset Serbia ametivõimudele alustada viivitamata nende kavade rakendamist; kordab oma muret selle pärast, et mitmed Serbia paigad, eriti suured linnad ja tööstuspiirkonnad, nagu Belgrad, Smederevo, Bor ning Kolubara ja Tamnava orud, on sageli õhukvaliteedi poolest maailma kõige saastatumate piirkondade nimekirjas; nõuab tungivalt, et ametivõimud võtaksid kiiresti meetmeid õhukvaliteedi parandamiseks, eriti suurtes linnades ja tööstuspiirkondades; rõhutab, et fossiilkütused on süsinikuneutraalses majanduses liigsed ja väljendab heameelt teatatud püüdluste üle mitmekesistada energiaallikate jaotust, parandada energiatõhusust ja suurendada energiasõltumatust; on endiselt mures Hiina rahastatud söeenergia tootmise projektide ja nende mõju pärast keskkonnale ja õhukvaliteedile;
102. kutsub Serbia ametivõime üles käsitlema kõiki keskkonnaalaste meeleavalduste käigus väljendatud õigustatud muresid ning muret Serbia üksuste ja Hiina ettevõtete uute taristute ehituse ja projektide keskkonnamõju pärast, mis tekitavad ka strateegilisi

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/52/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta, ELT L 124, 25.4.2014, lk 1.

sõltuvusi; palub, et Serbia ametiasutused parandaksid selliste projektide läbipaistvust ja keskkonnamõju hindamist; kutsub 2022. aastal Piroti linna lähedal toimunud rongiõnnetuse valguses ametiasutusi üles tagama kõigi ohtlike ainete ohutu veo;

103. kutsub valitsust üles tegema jätkuvalt jõupingutusi, et võtta meetmeid seoses jõgede reostusega ning jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist vee kvaliteeti ja looduskaitset käsitleva ELi *acquis*'ga; väljendab heameelt keskkonnanõuetegevuse poliitika eesmärgi loomise üle, nõudes samas selle vahendite ja võimekuse suurendamist; väljendab veel kord kahetsust meetmete puudumise pärast paljude jõgede reostamise vastu piirkonnas tegutsevate kaevanduste poolt ning kahjuliku mõju pärast kohalike elanike tervisele ja keskkonnale;

o

o o

104. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Serbia presidendile, valitsusele ja rahvusassambleele.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	26.4.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 43 -: 6 0: 5
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alexander Alexandrov Yordanov, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Balázs Hidvéghi, Dietmar Köster, Stelios Kouloglou, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Lukas Mandl, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Gheorghe-Vlad Nistor, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Jordi Solé, Dominik Tarczyński, Harald Vilimsky, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Attila Ara-Kovács, Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Hannah Neumann, Mick Wallace, Milan Zver
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Asim Ademov, Franc Bogovič, Andor Deli, Matthias Ecke, Mircea-Gheorghe Hava, Aušra Maldeikienė, Dace Melbārde

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

43	+
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
PPE	Asim Ademov, Alexander Alexandrov Yordanov, Pablo Arias Echeverría, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Franc Bogovič, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Mircea-Gheorghe Hava, Andrey Kovatchev, Leopoldo López Gil, David McAllister, Aušra Maldeikienė, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk
S&D	Attila Ara-Kovács, Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Matthias Ecke, Dietmar Köster, Pedro Marques, Sven Mikser, Tonino Picula, Giuliano Pisapia, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Reinhard Bütikofer, Hannah Neumann, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

6	-
ECR	Charlie Weimers
ID	Bernhard Zimniok
NI	Andor Deli, Balázs Hidvéghi
The Left	Giorgos Georgiou, Mick Wallace

5	0
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Witold Jan Waszczykowski
ID	Harald Vilimsky
The Left	Stelios Kouloglou

Kasutatud tähised:

+ : poolt

– : vastu

0 : erapooletu